

Costa Rica, het land dat *blijft* verrassen

Tekst: Wine Baljet

w.baljet@planet.nl

Foto's: Giovanni Massaro

g.massaro@planet.nl

Wat was dat? Rechtop in bed kijken we elkaar geschrokken aan. E en vreemd geluid maakte ons wakker. Het is al een beetje licht, het zal een uur of vijf zijn. Daar is het weer! E en soort gebrul in het bos. We springen uit bed en hollen met onze kijkers de waranda op. Het blijft even stil, maar dan zwelt het geluid weer aan vanuit de bomen in de verte, lager op de heuvel. We zien wat beweging, en ontwaren de vormen van apen. Apen!!! Gewoon in de bomen voor ons appartementje! E n 't wordt nog veel mooier: de groep komt dichterbij, we kunnen ze zelfs met het blote oog goed zien, en prachtig fotograferen. Ademloos zien we hoe grote en kleine apen spelen en door de bomen rennen. Later komt de groep tot rust, en gaan ze elkaar zitten vlooien. Om uiteindelijk in slaap te vallen, de staart voor alle veiligheid om een tak gewikkeld.

De eerste dagen in Costa Rica vielen we van de ene verbazing in de andere: het overweldigende landschap, met z'n weelderige tropische planten en bloemen... de geluiden die je overal hoort van krekels, vogels... de exotische dieren die zomaar op je pad komen... En ook de luxe, maar toch zeer betaalbare, appartementen en bungalows op de schitterendste plekken, vrijwel altijd met zwembad. En de vriendelijke behulpzaamheid van de Tico's, de inwoners van Costa Rica. Toch kwam dit alles niet als een volslagen verrassing: we hadden de reisgidsen goed doorgenomen, en ons een beeld gevormd van het land waar we naar toe gingen. Onze echte verbazing kwam, toen dit gevoel niet ophield! Telkens troffen we accommodaties die nóg mooier gelegen waren en zagen we dieren die nóg bijzonderder waren: brullende apen, prachtig gekleurde toekans en kolibries, krokodillen, zuurstokroze lepelaars, leguanen, kwetterende groene papegaaien, vogelspinnen, gillende knalrode ara's, Jezus Christus hagedissen die rechtop over het water liepen...

"Daar! Bovenin die boom! Met die grote gekleurde snavel!" En dan zie ik hem ook: een toekan!
De vogel gaat op de vleugels en komt recht over ons heen gevlogen. Later zullen we er nog velen zien: menig restauranteigenaar heeft een voederplek gemaakt, waar toekans stukken papaya komen smikkelen. Uiteindelijk sla ik een aanbod om er voor de foto eentje op mijn arm te nemen vriendelijk af... Een toekan wil je in de boom zien zitten of, beter nog, zien overvliegen!

Per fiets

We reisden door Costa Rica per fiets. We deden voornamelijk de Pacific kant, en dan met name de provincies Guanacaste en Puntarenas, maar zagen ook een klein stukje van de Caribische zijde. Als ervaren fietsreizigers doen we normaal zo'n 75 km. per dag gemiddeld, met een complete kampeeruitrusting in de fietstassen. In Costa Rica was onze bagage, zonder kampeerspullen, aanmerkelijk lichter, maar 75 km. per dag haalden we bij lange na niet! Oorzaak: het weer. Costa Rica is zeer vochtig warm en er vallen in de tijd dat wij er waren (juli/augustus) 's middags veel zware regen- en onweersbuien.

Een stil weggetje in de zon... en dan zien we ze plotseling: leguanen! Draakjes van ruim een halve meter lang liggen te zonnen aan de kant van de weg, schieten de bomen in als we langsfietsen, en lijken ons vanuit een veilige positie verbouwereerd aan te kijken.

Of per pick-up taxi

Een ongekende luxe waren voor ons, fietsers, de pick-up taxi's, waar we met fietsen en bagage in pasten, en die zeer betaalbaar waren. We kwamen met dit verschijnsel in aanraking, doordat reisorganisatie *Vlieg & Fiets* ons twee transfers had aangeraden, over stukken snelweg waar fietsen te gevaarlijk of zelfs verboden is, zoals de Pacific Highway. Overigens zagen we tijdens onze tweede transfer, over deze levensgevaarlijke hoofdverbinding tussen Noord-, en Zuid-Amerika, tot onze verbazing nauwelijks auto's, maar passeerden we constant fietsen en brommertjes. De taxichauffeur vertelde dat noodweer twee dagen terug een brug had weggeslagen, waardoor dit stuk weg nu tijdelijk doodliep. Onze bestemming, die nog voor die brug lag, hadden we die dag probleemloos per fiets kunnen bereiken. Maar op een andere dag, toen we in de late namiddag - dus in de regen - in een druk stadje stonden, waar het enige hotel een akelige kamer bood, was de pick-up taxi DE oplossing: binnen vijf minuten reed hij voor en bracht ons, als een *Deus ex machina*, een eind de berg op naar een schitterend gelegen bungalow!

Op een wandelingetje in de buurt van ons resort horen we boven ons in een boom geluiden... E en brulaap! Het beest ziet ons ook, en verdwijnt snel uit zicht in het bladerdak. E n dan maak ik een domme fout: ik loop een stukje in zijn richting en probeer hem weer in beeld te krijgen. Dat lukt: Plotseling zien we hem, 't is een behoorlijk grote man, boven ons in de bomen snel naderbij komen in een dreigende houding. Razendsnel blazen we de aftocht... lesje geleerd!

Het weer

We waren in Costa Rica van half juli tot half augustus, een periode die de toeristenbrochures optimistisch 'the green season' noemen, dus zeg maar gewoon: de regentijd. Deze wat onhandige keuze werd bepaald door mijn werk: in het onderwijs valt de lange vakantie nu eenmaal in deze periode. Toch was dat niet zo'n groot probleem, omdat de regen aan de Pacific kant, waar we de meeste tijd doorbrachten, over het algemeen pas in de middag valt. Door de etappes kort te houden – dat lukt meestal goed, omdat er veel accommodaties zijn – kun je vroeg fietsen en vroeg aankomen. Die korte etappes zijn sowieso geen slecht idee: door de zeer hoge luchtvochtigheid (ook in het 'droge' seizoen), gecombineerd met pittige klimmetjes en klimmen, voelt het vaak alsof je minstens de dubbele afstand hebt afgelegd. De rest van de middag kan dan – al naar gelang het weer – besteed worden aan: wandelen / dieren spotten, zwemmen in zwembad of oceaan, of natuurlijk nog een fietstochtje zonder bagage. Het is dan wel zaak het weer goed in de gaten te houden. Een buitje krijg je sowieso, dus regenjas mee. Maar gemiddeld eens per drie dagen ontaardt het in een gigantisch noodweer met regengordijnen en rivieren over de weg, en bliksemschichten die her en der om je heen inslaan, dus dan ben je liever niet buiten. Wie onverhoopt toch overvallen wordt, schuilt, samen met plaatselijke fietsers en brommerrijders, in de vele bushuisjes langs de weg. Tico's die te voet van huis gaan, lopen veelal onder een 'para': een parasol die in de loop van de dag naadloos overgaat in een papaplu. We kwamen tot de slotsom dat je in Costa Rica eigenlijk zelden droog bent: je zweet, het regent, of je zwemt of douchet maar weer eens 'om wat op te frissen'.

't Was weer niet gelukt om voor de buien binnen te zijn. Stortregen, moddersporen over de weg, die toch al niet in optimale staat verkeert sinds de aardbeving van afgelopen jaar, en één bliksemschicht die wel erg dichtbij was... Maar we hebben het weer gered, de natte spullen hangen weer uit te druipen. Regen en onweer gaan nog uren door, en als we na het eten aan de koffie zitten gebeurt 't: een helwitte lichtflits, een enorme knal... en dan... niets meer... aardedonker, en doodstil... Is dit het einde?... Plotseling floepen de lichten weer aan en horen mijn oren, die even doof waren van de knal, de regen weer tegen de ramen kletteren.

Toegankelijkheid

Costa Rica is erg ingericht op toerisme. Dit roept al snel visioenen op van Spaanse costa's met grote grauwe flatblokken, maar Costa Rica doet erg z'n best om alles kleinschalig en ook ecologisch verantwoord te houden. Hoogbouw zie je er bijvoorbeeld vrijwel niet. Waar met name veel werk van gemaakt wordt, is het toegankelijk maken van natuurverschijnselen, die normaal gesproken niet, of alleen per expeditie door de wildernis, bereikbaar zouden zijn. Zo liepen we over paden en trappen met prachtig uitzicht op watervallen, over hangbruggen met uitzicht op de *canopy*, het bladerdak van de bomen, en stonden we op een vulkaan en keken, vanaf een houten uitzichtvlonder, recht in de krater. De ware 'purist' zal hier wellicht van gruwen, wij waren erg blij met het gebodene, al sloeg het soms wel wat ver door... Zo stond er, toen we via trappen waren afgedaald langs een grote waterval, een busje klaar om ons weer naar boven te brengen. En naar de top van de vulkaan liep een

geasfalteerde weg. Toen ik, na de lange klim per fiets, hijgend op de top stond, voelde ik me toch een beetje bekocht, toen een dame op naaldhakken aan kwam wankelen... Dat voor deze in moeilijk terrein aangelegde en goed onderhouden wegen en paden toegang betaald moet worden, in klinkende dollars, is niet meer dan terecht.

Midden op de 'brug van de vriendschap met T aiwan' kijken we hoopvol naar beneden en... ja!!! Daar ligt er één! Een krokodil! Op een zandbank dichtbij, met het blote oog kunnen we iedere kartel op z'n rug en op z'n staart goed zien. Plotseling staat hij op, loopglijdt naar het water en laat zich erin glijden. Nog even zien we zijn twee oogjes boven het wateroppervlak uit steken, dan verdwijnt hij onder water.

Accommodaties

Kamperen leek ons in Costa Rica niet handig vanwege de vele regen, en ook omdat het elke avond voor 18.30 uur donker is. Een accommodatie vinden was meestal niet moeilijk. Toch moest je wel op je qui vive blijven: soms waren slaappleaatsen dun gezaaid, en was vooraf reserveren nodig. Maar over het algemeen troffen we op niet te grote afstand van elkaar een ruim aanbod, in verschillende prijsklassen. Het meeste lag rond de 40/60 dollar per nacht voor een kamer met airco voor twee personen, inclusief ontbijt. Nu was de bezettingsgraad ook laag om twee redenen: de regentijd is laagseizoen ('elk nadeel heb z'n voordeel'), en ook in Costa Rica is het aantal toeristen teruggelopen als gevolg van de crisis. Door dit alles waren wij vaak de enige gasten en hadden we zwembaden en terrassen of waranda's met uitzicht op zee, open of tropisch regenwoud voor ons alleen.

Als de zon erop schijnt lijken ze haast licht te geven, de piepkleine vogeltjes die rond de bloemen op het terras vliegen. Metaalgroene, knalblauwe en pimpelpaarse kolibries lijken te zweven; in werkelijkheid bewegen ze hun vleugeltjes zo snel dat het nauwelijks waarneembaar is. Hun lange kromme snaveltjes steken ze in de bloemen – kelkje voor kelkje - om de nectar eruit te zuigen.

Eten en drinken

Ons plan om regelmatig zelf te koken, lieten we al snel varen: appartementen en bungalows blijken in Costa Rica maar zelden een keuken te hebben. Soms tref je wel enige keukenapparatuur aan, zoals een koffiezetapparaat zonder kan. En een resort waar het restaurant gesloten bleek, en waar in de wijde omtrek slechts een klein kruidenierszaakje was, bood zowaar een kookplaat, maar dan weer geen pannen, borden of bestek. Dus aten we om de beurt, met het zakmes, macaroni uit de voor de gelegenheid aangeschafte pan.

Maar vrijwel altijd kun je voor een heel redelijk bedrag eten in een restaurant, of voor minder dan geen geld in een *soda*, een eettentje. 't Is dan wel handig als je van bonen en rijst houdt. Hoofdbestanddeel van het ontbijt is namelijk bonen en rijst door elkaar gemengd, dat heet *Gallo Pinto*. Eet je onderweg een hapje in een van de vele *soda*'s, dan krijg je meestal een *Casado*. Letterlijk betekent dat: getrouwde man. Een *Casado* staat voor de schotel die een getrouwde man elke dag door zijn echtgenote geserveerd krijgt. Er kan van alles op liggen: een stukje vlees of vis, groenteprutje, salade, gebakken banaan... Maar de hoofdbestanddelen zijn - jawel - bonen en rijst, nu echter niet door elkaar gemengd, maar apart geserveerd. Voor Giovanni, die rijst haat en van bonen walgt, maakte dat nuanceverschil weinig uit. Een echt restaurant biedt een iets ruimere keus, maar is niet altijd voorhanden.

Verder staat in Costa Rica veel fruit op het menu. Bij het ontbijt hoort standaard een bord met verse ananas, papaya, watermeloen en banaan. En onderweg kun je fruit kopen bij kraampjes langs de weg. Mijn eerste poging om wat bananen in te slaan leverde een leuk gesprekje op. Ik vroeg, in mijn keurige Spanje-Spaans om *platanos*, maar kreeg uitgelegd dat dit in Costa Rica bakbananen zijn, en dat ik voor onderweg uit het handje om *bananas* moest vragen.

En 'ons dagelijks brood'? Een drama! Meestal is er alleen wit *Bimbo*-brood te koop. Dit voorverpakte en voorgesneden fabrieksbrood smaakt net zo erg als het klinkt. Eén keer verliet ik verheugd de supermarkt met *volkoren*-Bimbo... Ja, wat dacht je? Oók niet te vreten! De rest van de vakantie at ik - met veel smaak - bonen en rijst.

Behalve dan die ene dag... Toen werd, al tientallen kilometers van tevoren, *The german bakery* aangekondigd, waar al mijn dromen van bruine meergranenbolletjes uitkwamen, terwijl Giovanni genoot van een heuse *apfelstrudel*.

En wat drink je erbij? Erg lekker zijn de *fresca*'s: geperst fruit, bijvoorbeeld ananas, meloen, papaya, bramen, wordt met ijs en water vermalen tot een *smoothy*, of met ijs en melk tot een *batido* (milkshake). En aan de brouwerij van *Imperial*, het Costaricaanse bier, kan ons bezoek haast niet ongemerkt voorbij zijn gegaan...

En dan is er koffie! Costa Rica is een koffieland, regelmatig fietsten we tussen koffieplantages door. Maar verwacht in Costa Rica geen pittig kopje espresso: de Tico koestert zijn grote bak zeer slappe koffie, espressoapparaten troffen we zelden aan.

Op de top van de vulkaan Poas kijken we recht de krater in. We zien een meer met daarin een soort witte 'soep', die wat borrelt en regelmatig stoomkolommen laat opstijgen. Plotseling trekt het meer samen... een donkerbruine kolom komt vanuit het midden omhoog, en spat als een vuurwerk uit elkaar. Ik denk van alles tegelijk: Mooi!! Is dit een uitbarsting?? Spectaculair!! Dit moeten we filmen!! Gaan we nog levend beneden komen??

Al snel komt de 'soep' weer tot rust. En dan is het wachten natuurlijk op de volgende 'uitbarsting', in de hoop die wél te kunnen filmen, maar het spektakel is uit. Later lezen we dat dit een normaal verschijnsel is, dat zich soms honderd maal op een dag voordoet en soms twee eeuwen niet.

De Tico's

De Tico's (Costaricanen) zijn over het algemeen bijzonder aardig en behulpzaam. We maakten vaak mee dat ze iets extra's voor ons deden, waar ze zelf geen voordeel van hadden, en soms, sterker nog, hun concurrent wel. Zo belde een medewerkster van een hotel waar we de nacht liever niet wilden doorbrengen een pick-up taxi voor ons om ons naar een ander hotel te brengen, en weigerde daar ook nog geld voor aan te nemen. En, wat we haast nog prettiger vonden: Tico's laten je - desgewenst - ook met rust. Als ze merken dat je geen zin hebt in een praatje, omdat je even druk bent met iets anders, of omdat je het praatje "Waar kom je vandaan? En helemaal op de fiets?" vandaag al een paar keer eerder gemaakt hebt... Dan laten ze je gewoon met rust. Even goeie vrienden!

Tegen zonsondergang loop ik over een tegelpad in ons resort, en dan zie ik 'm: een vogelspin! Ik, bang voor ieder lullig spinnetje, sta met m'n blote voeten in m'n slippertjes op een meter afstand van een vogelspin! En wat doe ik? Tot mijn eigen verbazing ga ik nog wat dichterbij om hem goed te bekijken! Dit is dus wat Costa Rica met je doet: ik zie deze spin niet als 'een eng ding', maar als weer een onderdeelje van die prachtige natuur, en ben blij dat ik de mazzel heb dat hij toevallig in mijn blikveld loopt.

Immigranten

In de toeristenbranche tref je opvallend veel buitenlanders die in Costa Rica een hotel of resort begonnen zijn. Zo waren we te gast bij verscheidene oudere Duitse hippies, die samenleven met jongere Costaricaanse vrouwen. En bij een heel vriendelijk Amerikaans echtpaar dat de was voor ons deed (tegen geringe vergoeding), en ons de volgende ochtend uit pure behulpzaamheid haast niet liet vertrekken: onze route moest uitgebreid worden doorgenomen, onze bidons moesten gevuld worden

met gezuiverd drinkwater... Een andere Amerikaan was slachtoffer van de crisis. Toen we aanklopten voor onderdak, keek hij alsof hij een geest zag: wij bleken de eersten die zich meldden in acht weken. Hij had de zaak inmiddels net verkocht en nam geen gasten meer aan. Wel wilde hij ons graag laten zien hoe schitterend (inderdaad!) hij alles onlangs nog verbouwd had... Ach, als we wilden mochten we toch nog wel in één van de kamers overnachten... En ach, dan wilde hij ook nog wel een heerlijke maaltijd voor ons koken... We werden er te triest van, gingen, met knagend schuldgevoel, naar zijn buurman, en hoorden – 't is echt waar! – een paar uur later een gewoershot...

Wie het wél gemaakt heeft, is 'de Zwitser': hij heeft met het fortuin dat hij verdiende in de koffie iets heel aparts opgezet. Op zoek naar een hotel kwamen we bij een Zwitsers chalet met geraniums op de balkons. Ernaast zagen we een Zwitserse boerderij, en op de achtergrond een echt Zwitsers kerkje. Midden in Costa Rica, dus. Maar het mooiste hoorden we pas, toen we informeerden naar een kamer: de kamerprijs was *inclusief een tochtje met het treintje*. Blijkt de man een complete trein, spoorbaan en stationnetje uit Bern te hebben laten invliegen! Dus daar gingen we even later, als enige passagiers, met een eigen machinist met het treintje naar boven. Door tunnels en over viaducten. Om boven te arriveren bij een Panoramarestaurant, dat door de machinist met een druk op de knop aan het draaien werd gebracht. Later spraken we de Zwitser zelf: het idee voor het ronddraaiende restaurant had hij opgedaan in de Euromast. Toen wij meldden dat die in ons land, Nederland, staat, haalde hij een boek te voorschijn: Floortje Dessings *100 Wereldplekken die je gezien moet hebben*. Daar staat-ie dus in.

De dag is bijna ten einde, de schemering valt. Voor het eten spoelen we in het zwembad de hitte en de vermoeienissen van de dag van ons af. Het water heeft een heerlijke temperatuur: het borrelt warm uit de grond door de nabijheid van de vulkaan Arenal. We zijn alleen, om ons heen zien we zien we palmen en cactussen. Plotseling valt er een gat in de bewolking... een scherpe puntvorm wordt zichtbaar... De top van de vulkaan! Kalmpjes ronddobberend in het warme water kijken we toe hoe de wolken oplossen en, in het laatste licht van de dag, de vulkaan vol in beeld komt...

